

סיפורה של אם המנזר

הפרולוג של אם המנזר

הפרולוג לסיפור של אם המנזר

הו, אדוני אדוננו, מה אדיר שמך בכל הארץ! מה גדלו נפלאותיך! חכמי עולם ירוממוך. עוללים יהללוך. גם אני אמנה שבחך, פי הדל יעיד בי. אישה רפת כוח אני, המקווה למצוא אותך בתוך לבבי.

תקוותי למצוא מילים ראויות לכבודך, אדון, ולחבצלת הטוהר הצחורה, הבתולה הברוכה, שנשאה אותך ברחמה. אספר את הסיפור שלי למענה, המתוקה. ודאי, לא אוכל להגדיל את כבודה, שהרי היא שורש ומקור לכל המידות הטובות. היא ובנה המבורך הם גאולת העולם.

הו מרים, רבת החסד, הסנה הבוער ולא אופל לעיני משה, את אשר קיבלת לקרבך את רוח הקודש שירדה אלייך מכס מושבו של אדוני אלהים. בענוות רוח מצאת את חוכמת האל בקרבך. לבך חש רק הקלה מכובד משקלו של האדון. הו, הבתולה הקדושה, עזרי לי לספר את סיפורי! תהילה לך אם קדושה, מי יוכל למלל את תפארתך ואת צניעותך. מי ימנה את כל סגולותיך? מי יוכל למדוד את השפע הנובע ממך? את מנחה את בני האדם לעבר אורו של האדון. את מקדימה ומנחשת את תפילותיהם, ומתחננת על נפשם למרגלות כיסאו של הכול-יכול.

השכלתי וידיעותי קלושות הן, הבתולה הקדושה, ולא אוכל לתת ביטוי נאות לרחמיך ולאהבתך. אורך העז מסנוור, לא אוכל לשאתו. אני באה אלייך כתינוקת, שכמעט אינה יודעת לדבר. תני צורה למילים הרצוצות הנאמרות מפי בשבחך. הנחי אותי בסיפור שלי.

* מתוך "סיפורי קנטרברי" מאת ג'פרי צ'וסר (מעובדים ומסופרים מחדש בידי פיטר אקרוד), מאנגלית: מאיר ויזלטיר. הספר רואה אור בימים אלו בהוצאת "אחוזות בית".

סיפורה של אם המנזר

כאן יתחיל סיפורה של אם המנזר

בעיר נוצרית גדולה ביבשת אסיה היה פעם גטו יהודי. הוא פעל במימונו ובפיקוחו של אחד משליטי המקום, ששקד על הפקת רווחים גדולים ככל האפשר בעזרת העיסוק השפל של הלוואה בריבית. זהו כסף נתעב, בזוי בעיני ישו ותלמידיו הקדושים. אבל הגטו היה פתוח לכולם. לא היו לו שערים, וכל התושבים יכלו לעבור ברגל או ברכיבה ברחובו הראשי.

בקצה הרחוב ההוא התקיים בית ספר נוצרי קטן, ותלמידים צעירים למדו שם את יסודות דתם. שנה אחר שנה למדו הילדים קריאה וזמרה, כפי שנהוג להורות ילדים וילדות בכל מקום. אחד הילדים הללו היה ילד כבן שבע, בנה של אלמנה. הוא הופיע בבית הספר מדי יום ביומו.

אמו לימדה אותו לכרוע ברך ולומר את ברכת "תהילה למרים" כל אימת שחלף על פני צלם של הבתולה. אמו אמרה לו שהוא חייב להתפלל תמיד למראה הגבירה הברוכה, אפילו ברחוב הומה אדם. והוא ציית כמובן. ילד תמים לומד מהר. כשאני נזכרת בו עולה בדעתי דמותו של ניקולס הקדוש, שהשתחוה לישו באותו גיל עצמו.

הילד הקטן הזה ישב יום אחד על הספסל שלו, משנן את המקראה שלפניו, כאשר שמע ילדים אחרים בכיתה שרים את "אלמה רֶדְמֶפְטוּרִיס", המזמור הנודע בשבח אמו של הגואל. הוא התקרב אליהם והטה אוזן, וכעבור זמן מה כבר ידע על פה את המילים ואת הלחן של המזמור. הוא כבר היה יכול לשיר את חרוז הפתיחה בכוחות עצמו.

מפאת גילו הצעיר לא הבין את פשר המילים הלטיניות. אבל הוא ביקש מתלמיד אחר לפרש לו אותן, ולהסביר לו בלשון פשוטה. הוא כרע ברך לפני הנער והפציר בו פעמים כה רבות, עד שבסופו של דבר ניאות חברו לתרגם לו את נוסח התפילה.

אחר הסביר לו אותו תלמיד את הנאמר במזמור. "שמעתי שהשיר הזה, אמר, "חובר במיוחד לכבוד הבתולה הברוכה. כוונתו להלל אותה, ולהפציר בה שתיחלץ לעזרתנו כשאנו עומדים למות. זה כל הידוע לי בעניין זה. אני נער מקהלה, ולא לומד דקדוק לטיני."

“אז המזמור הזה נכתב במיוחד לכבודה של אם האלוהים?” שאל הילד
התמים. “אני אדאג ללמוד אותו בעל פה לפני שתגיע עונת חג המולד. לא
אכפת לי שיגערו בי על הזנחת הלימודים. לא אכפת לי לספוג מלקות שלוש
פעמים ביום. העיקר שאלמד את השיר הזה לכבוד גברתנו.”
חברו לימד אותו את כל המילים, הברה אחרי הברה, עד שידע לחזור
עליהן בלי טעויות. תחילה למד את הבית הראשון:

עת שכבתי בדמי ליל
הגיתי בעלמה אורה יהל
מרים, כוחה מלוא תבל,
והיא אם הגואל.

הוא השתלט על התווים, ושר את המזמור בעוז בכל אשר הלך. הוא שר
אותו בדרך לבית הספר בבוקר, ובדרכו הביתה לעת ערב. הוא היה מסור
לשבחי הבתולה בכל מאודו.

כפי שכבר סיפרתי, ילד זה חצה תמיד את הגטו בדרכו לבית הספר. הנה
כי כן, הוא זימר “אלמה רדמפטוריס” בכוונה גדולה ובקול רם וצלול
כשהוא עובר ברובע היהודי. מרוב חדווה לא שת לבו לסובב אותו. כל
רצונו היה לתת שבח ותהילה לגברתנו.

אלא שאז התנשא לו בין היהודים צורר האנושות, השטן בכבודו
ובעצמו. הוא מלא כולו רעל ומררה. “הקשיבו, בני העם של הברית
הישנה!” הרעים בקולו. “האם זה מותר? האם זה יאה? האם תוכלו להתיר
לילד הזה להתהלך כאן ביניכם ולהשמיע גידופים? זה פוגע באמונתכם. זה
פוגע בתורתכם.”

וכך, מאותו יום ואילך התנכלו היהודים לחיי הילד הקטן. הם שכרו
רוצח והורו לו לארוב בסמטה אפלה בקרבת מקום למסלול המוליך לבית
הספר של הילד. הטיפוס הארור הזה אחז בילד ושחט אותו; אחר כך קבר
אותו באיזה בור.

היה זה בור שפכים שהיהודים נהגו להשתופף בשוליו ולעשות בו את
צרכיהם. הו עם ארור, צאצאיו של הורדוס, מה תהיינה תוצאות מעשיכם
הרעים? רצח מתגלה תמיד. זה בטוח. דם הילד הנרצח יזעק מן האדמה.

ילדי האל ישמעו את קולו !

הו קדוש נוצרי קטן, ילד בתולי טהור, מעתה תשיר לעדי עד בטרקלין הנצח. אתה תהיה ידיד חיקן של השעה הצח בשמי-שמים. אתה תהיה אחד הצדיקים שהופיעו בחזונו של השליח הקדוש יוחנן איש פטמוס. אתה כבר התאחדת עם קדושי הבתולה השרים בלי הרף לעדי עד.

האלמנה הענייה, אמו של הילד האומלל, נותרה ערה וחיכתה לו כל אותו לילה. אך הילד לא חזר הביתה. כשהפציע אור ראשון יצאה מן הבית, ובפנים חיוורים ואכולי דאגה תרה את הרחובות בחיפושים אחר איזה אות למקום הימצאו. היא שאלה עליו בבית הספר, ושם למדה לדעת כי נראה לאחרונה כשהוא הולך ומזמר בגטו.

האישה האומללה שבה על עקביה בנתיב ההליכה של בנה, ומוטרפת מרוב יגון ניגשה למקומות שקיוותה למצוא אותו בהם. היא קראה אל הבתולה הברוכה והתחננה לעזרתה. אחר כך התהלכה בין היהודים עצמם ושאלה אם ראה מי מהם את בנה הקטן. ברור כי כולם הכחישו אפילו שראו אותו בזווית העין.

אך חסדו של ישו הציף את לבבה והנחה אותה למקום שבנה המת היה מוטל בו. היא נכנסה לסמטה שבור השפכים נכרה בה, שם נקברה גווייתו הקטנה.

הו אל רם ונישא, ששבחיו מושרים כפי תינוקות תמימים, מה אדיר כוחך ! הנה מה שאירע. יהלום זה של בתולים, אזמרגד זה של חפות, אבן אודם של קידוש שם האל, הזדקף והתיישב בבור קברו המצחין, ולמרות שגרונו היה שחוט לכל רוחבו, מאוזן לאוזן, פצח בשיר. הוא שר "אלמה רדמפטוריס" בקול רם וצלול שנשמע מקצה הגטו עד קצהו.

כל הנוצרים שהיו בסביבה התקהלו כדי לחזות בנס הזה. מיד הזעיקו את השופט, והוא הגיע חיש. הוא האזין לילד המזמר. הוא הודה לישו הגואל, ולאמו השמיימית של אלוהינו, ולאחר זאת הורה לאסור את כל יהודי הרובע.

הילד נישא על כתפי ההמון והובא בתהלוכה למנזר ; כל הדרך לא חדל לשיר. אמו המעולפת נישאה אף היא על כפיים לצדו. איש לא היה יכול לשכנע אותה להתרחק מבנה הקטן. היא היתה כהתגלמות של רחל, הממאנת להינחם על מות בנה.

השופט פסק שכל היהודים שידעו על הרצח יוצאו להורג תכף ומיד בדרך משפילה ונוראה. הוא לא יכול למחול להם על פשעם הטמא. היו שנקרעו לגזרים בעזרת סוסים דוהרים. היו שנתלו, הוטבעו בנהר או שוסעו לארבעה חלקים. "ברשעתו ייפול רשע," אמר.

הילד הקטן היה מונח על מיטת המת למרגלות המזבח הגדול בכנסייה, ובמקום נוהלה תפילת מיסה לעילוי נשמתו. בתום התפילה מיהרו ראש המנזר ונזיריו לקבור את הילד באדמתם המקודשת. ובשעה שהזליפו מים קדושים על מיטת המת, הילד שב והתרומם ושר את המזמור "אלמה רדמפטוריס".

ראש המנזר היה איש קדוש. הנזירים אף הם היו, או שאמורים היו להיות, כולם קדושים גמורים. והנה, האב הקדוש פנה אל הנער ודיבר אליו. "ילד יקר, אמר לו, "אני מפציר בך להשיב לי. אני פונה אליך בשם השילוש הקדוש. אמור לי, מדוע הנך שר? וכיצד מסוגל אתה לשיר, כאשר גרונוך חתוך לכל רוחבו?"

"גרוני חתוך מלוא עומקו עד עצם הגרון," השיב הילד. "בדרך הטבע, הריני נחשב מת מזמן. אבל ישו גואלנו מצא לנכון להפגין את עוצם כוחו לעיני העולם. הוא חולל את הדבר הזה לכבוד אמו המקודשת, הבתולה הברוכה. משום כך אני עדיין מסוגל לשיר 'אלמה רדמפטוריס'."

"תמיד אהבתי את הבתולה יותר מכול. לאור הבנתי הלקויה, היא מקור החסד והרחמים. היא התייצבה לעיני ברגע מותי, וביקשה ממני לשיר את המזמור הזה לכבודה. הלא שמעתם אותי. כאשר סיימתי את השיר, נדמה לי שהיא הניחה גרגר קטן על לשוני."

"על כן אני חוזר ושר, בקול צלול מקודם, את שבחיה של מרים. כל זמן שהגרגר הזה לא יוסר מלשוני, אוסיף לשיר בלי הרף. היא גילתה לי הכול. 'ילדי הקט', אמרה לי, 'אני אבוא לקחת אותך. אל תיבהל כשהגרגר יוסר מלשונוך. אני לא אזנח אותך.'"

אז רכן האב הקדוש, ראש המנזר, אל הנער ונטל את הגרגר מלשונו. בו ברגע מת הילד בשלווה. אב המנזר כה התרגש נוכח הנס הזה, שדמעות מלוחות זלגו על לחייו. הוא נפל אפיים ארצה, ולא מש ממקומו. כל הנזירים סביב לו כרעו ברך, בכו וקראו אל הבתולה הברוכה. אחר כך קמו על רגליהם, ובידיים מלאות יראה נטלו את הילד ממיטת המת שהיה מונח

עליה; הם הורידו אותו לקבר של שיש בקפלה של גברתנו הקדושה. שם הוא מונח עד היום, שלמי תודה לאלוהים.
אוה, יו, הקדוש הקטן מלינקולן, גם אתה נהרגת בידי היהודים. מותך, שאירע לפני זמן קצר, עודנו טרי בזיכרוננו. התפלל עלינו, החוטאים, עכשיו ובשעת מותנו. ירחם האל על נשמותינו. התפלל עלינו, אם האלוהים, על מנת שחסדך ירד אלינו. אמן.

כאן תם הסיפור של אם המנזר

(מאנגלית: מאיר ויזלטיר)